

Actualitat del projecte experimental Roureda (prospecció de poblacions i millora de les condicions i tècniques de recuperació de poblacions de roure de fulla menuda en la forest del sud de València i nord d'Alacant)

La Conselleria d'Infraestructures, Territori i Medi Ambient, a través de la Direcció General de Medi Natural, junt al departament de Producció Vegetal de la Universitat Politècnica de València, desenvolupa des de 2010 diverses línies de treball encaminades a la recuperació i promoció de les rouredes valencianes de roure valencià, de fulla petita o galer (*Quercus faginea* subsp. *faginea*) -en castellà *quejigo*-, un hàbitat forestal prioritari de la Unió Europea que es troba amenaçat en bona part del territori de la Comunitat Valenciana.

Els objectius principals del projecte són la prospecció i caracterització de les poblacions existents, l'aplicació de mesures de millora estructural i reforç, la delimitació de fonts llavoreres i la promoció del roure valencià en repoblacions.

Amb els treballs de prospecció i caracterització, que es fan amb el suport del departament de Producció Vegetal de la Universitat Politècnica de València, s'obtenen dades sobre l'estat i evolució temporal de les poblacions, que faciliten l'aplicació de mesures adequades de gestió de les rouredes.

En el marc del projecte Roureda es van dur a terme plantacions de reforç entre 2010 i 2012 en enclavaments amb poblacions residuals existents, i es van crear noves parcel·les de roureda en indrets amb bon potencial per al desenvolupament d'aquests boscos, bo i aprofitant la bona resposta de supervivència i creixement que ha presentat aquesta espècie en diferents plantacions anteriors.

Aquestes parcel·les de plantació es localitzen en la serra de Mariola (el Comtat), les ombries del Benicadell (Vall d'Albaida), el Puig Campana (Marina Baixa).

També s'han dut a terme plantacions de roure valencià en els parcs naturals de Chera-Sot de Chera i en la serra d'Espadà.

Paral·lelament s'instal·là al Mas de Galbis, un enclavament agrícola al cor del Parc Natural de la Serra Mariola i prop del naixement del riu Vinalopó,

un hort llavorer de roure valencià (*Quercus faginea*), destinat a satisfer les necessitats d'agllans per a la producció de plantes destinades a repoblacions forestals.

En les comarques centrals valencianes l'ús del roure valencià en les plantacions s'ha anat incrementant amb el temps, com a conseqüència de la bona capacitat d'establiment mostrada en les plantacions (sobretot en vessant amb orientació nord) i el seu valor com a espècie productora de recursos alimentaris per la fauna.

No obstant això, la recol·lecció de grans quantitats de llavors de roure valencià en la zona és molt problemàtica, en part a causa de la irregularitat climàtica i també a l'estat actual de les poblacions de l'espècie, atès que, o bé es tracta de masses tancades localitzades en ombries (com en el Parc Natural del Carrascar de la Font Roja) o són colps molt fragmentats de peus residuals dominats per la pineda. Ambdues condicions dificulten la producció i recol·lecció de llavors.

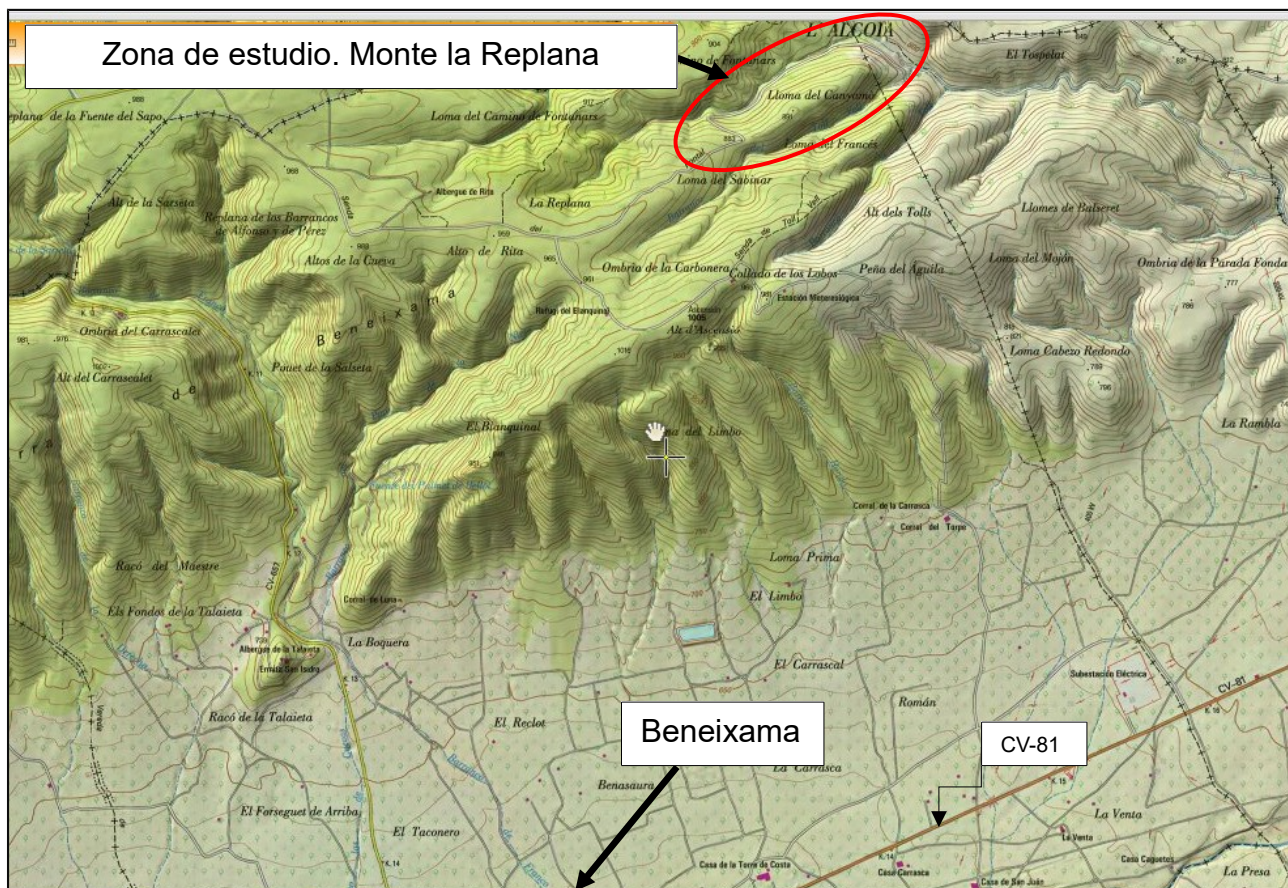
A la baixa producció de fruits relacionada amb les característiques de les masses s'uneixen el caràcter anyívol dels roures, que alternen anys de producció de fruits amb altres dedicats exclusivament a l'increment de la biomassa, i la irregularitat del nostre clima, que provoca l'avortament dels fruits abans de la maduració, en anys de sequera prolongada. La combinació d'aquests tres efectes desfavorables fa que sols cada 6 o 7 anys es puguen observar produccions importants d'agllà de roure valencià en les nostres forests.

Així, mentre que les produccions d'agllà de roure valencià que obté el Banc de Llavors Forestals del CIEF en aquestes comarques oscil·la habitualment entre els 80 kg i els 100 kg/any, les necessitats anuals de llavors per a la producció de planta en els vivers oficials superen els 500 kg (unes 150.000 plantes/any).

Les bones taxes de creixement observades després de la primera plantació de roures al Mas de Galbis, feta entre 2009 i 2010, han portat a reforçar l'hort el 2013. En les darreres setmanes van ser introduïdes 300 noves plantes, que fan que el total de peus supere ja els 1000 exemplars. És d'esperar que els roures de primera plantació comencen a produir agllans cap a 2015.

Els fruits de l'hort també serviran per a incrementar els recursos alimentaris a disposició de la fauna de les muntanyes properes. Aquest efecte de "reclam i dispersió" facilitarà alhora la regeneració natural del roure valencià i d'altres espècies pròpies de l'hàbitat en l'entorn del Parc Natural.

En les comarques centrals, tècnics del CIEF i de la Direcció Territorial d'Alacant de la Conselleria i alumnes en pràctiques de la Universitat Politècnica de València inventarien i caracteritzen les poblacions existents i treballen la millorar estructural i la producció de fruits en elles. Actualment es duen a terme treballs de caracterització d'una població de roures valencians adults localitzada en la Replana (Forest d'Utilitat Pública núm. 124), el nord-est del terme municipal de Beneixama.

Es tracta d'una zona mixta d'exemplars adults de roure valencià i pi blanc, que presenta una exigua producció d'aglà.

S'han delimitat diverses parcel·les on es duran a terme tractaments silvícoles d'aclarida de la massa pinar, amb la finalitat d'alliberar les capçades dels roures i corregir puntualment estats d'hiperdensitat, i de reservació i poda, per tal de seleccionar els millors canons en exemplars amb varis troncs i afavorir el port arbori i de producció de fruits.

Si s'observa una resposta favorable, una vegada completats els tractaments, la zona passarà a formar part, com a font llavorera, del Catàleg de Materials de Base de la Comunitat Valenciana.

L'estat de les rouredes de *Quercus faginea* en la forest valenciana

Les rouredes són abundants en les comarques interiors de Castelló, arribant a formar extenses masses de bosc, junt a carrascars i pinedes de muntanya.

No obstant això, cap al sud el roure valencià és més rar, restant-ne la presència a rodals reduïts amb poques centenes d'individus, colps i exemplars aïllats dispersos per les àrees forestals i agrícoles de muntanya.

Aquest fet s'explica en bona part per la regressió històrica que han sofrit les rouredes, principalment a causa de la destrucció del seu hàbitat per l'ocupació agrícola, l'extracció abusiva de llenya i carbó i, especialment, l'aprofitament secular i intensiu de les seues fustes per a la construcció de pals i altres elements de vaixell, en ser la fusta de roure dura, resistint i quasi imputrescible.

Així, en molts dels espais forestals amb condicions bioclimàtiques i característiques de sòl adequades per la vida del roure valencià on antigament existiren bones poblacions, en l'actualitat sols es troben peus aïllats o petits rodals d'arbres. No obstant això, aquests exemplars són valuosos, car actuen com a bioindicadors, assenyalant en molts casos hàbitats potencials per a la restauració del roure valencià.

Entre els anys 2010 i 2012 l'inventari i caracterització de parcel·les de roure valencià, realitzat pel CIEF, corrobora aquest fet però també permet comprovar que l'espècie es troba en plena expansió en la forest valenciana, i que la seua distribució és molt més àmplia d'allò que una percepció ràpida del paisatge pot arribar a indicar.